

Aktuálny ekonomický výhľad znamená navýšenie daní aj výdavkov, deficit bez konsolidácie klesne pod úroveň 3 % HDP až v roku 2025

Rada pre rozpočtovú zodpovednosť (RRZ) aktualizovala prognózu strednodobého fiškálneho vývoja v nadväznosti na aktualizáciu [svojej makroekonomickej prognózy](#).

Deficit verejnej správy (VS) by sa mal v strednodobom horizonte postupne znižovať. V roku 2023 by aj bez opatrení vlády klesol pod úroveň 4 % HDP. K poklesu prispieva predpokladané ukončenie čerpania výdavkov na pandemické opatrenia a najmä nárast daňových príjmov vplyvom rýchleho tempa ekonomického rastu. Preto aj bez dodatočných opatrení prijatých vládou klesne deficit z úrovne 4,6 % HDP (3,4 % HDP bez opatrení na riešenie pandémie a výdavkov na úhradu cla do rozpočtu EÚ) v roku 2022 na úroveň 3,7 % HDP (predpokladaný nulový vplyv opatrení na riešenie pandémie) v roku 2023, a následne na 3,5 % HDP v roku 2024. V roku 2025 klesne deficit výraznejšie na úroveň 2,6 % HDP najmä vplyvom ukončenia jednorazového negatívneho vplyvu na deficit z dôvodu dodania armádnej techniky v rokoch 2023 a 2024.

Prognóza RRZ – saldo VS v scenári nezmenených politík (v mil. eur)	2021	2022	2023	2024	2025
Saldo hospodárenia verejnej správy	-6 305	-4 920	-4 232	-4 230	-3 315
- v % HDP	-6,5	-4,6	-3,7	-3,5	-2,6
- bez vybraných dočasných vplyvov* (v % HDP)	-3,5	-3,4	-3,0	-2,9	-2,6
Ciele Rozpočtu verejnej správy 2022-2024	-7718	-5213	-3052	-3047	-
- v % HDP	-7,9	-4,9	-2,7	-2,6	-
Odhýlka od cieľov Rozpočtu verejnej správy 2022-2024	+1413	+293	-1180	-1183	-
- v % HDP	+1,5	+0,3	-1,0	-1,0	-
Štrukturálne saldo podľa RRZ (v % HDP)	-3,0	-3,2	-3,0	-2,9	-2,7

Pozn.: Šedým podfarbením je zvýraznený krízový rok.

Zdroj: RRZ, MF SR

*- ide o opatrenia na riešenie pandémie, úhradu cla neodvedeného v minulých rokoch do rozpočtu EÚ a vplyv dodania armádnej techniky (stíhačky F16)

Positívny vplyv makroekonomickej prognózy na deficit vplyvom vyššieho výnosu daní je tlmený nárastom výdavkov naviazaných na infláciu. Aktuálny výhľad ekonomického vývoja výrazne navyšuje daňové a odvodové príjmy na celom horizonte prognózy, nárast výnosu oproti [odhadu z decembra 2021](#) dosahuje úrovne 0,6 % HDP v roku 2022 až 1,2 % HDP v roku 2024. Tento pozitívny vplyv na saldo hospodárenia VS je však z veľkej časti po roku tlmený rastom výdavkov najmä v oblastiach naviazaných na vývoj inflácie (v roku 2024 očakávame oproti predchádzajúcemu odhadu navýšenie výdavkov na dôchodky o 0,3 % HDP a rast miezd a ďalších prevádzkových výdavkov o 0,4 % HDP).

Rýchlejší rast nominálnych makroekonomických veličín sa do verejných výdavkov premietne s ročným oneskorením v porovnaní s príjmami vzhľadom na legislatívne pravidlá

pre valorizáciu kompenzácií alebo dávok. Z tohto dôvodu je zlepšenie salda vplyvom makroekonomického vývoja najvýraznejšie v rokoch 2022 a 2023, v nasledujúcich rokoch je pozitívny vplyv menej výrazný.

Nad rámec prognózy sme identifikovali negatívne riziká vyplývajúce z rýchleho rastu cien energií, ako aj neistoty ohľadom zaznamenania vládnej schémy na stabilizáciu cien elektriny a plynu pre domácnosti prostredníctvom Slovenských elektrární a Slovenského plynárenského priemyslu¹.

Vývoj salda VS – rozdiely oproti predchádzajúcemu odhadu (v mil. eur)	2021	2022	2023	2024	2025
Prognóza RRZ (február 2022)	-6 305	-4 920	-4 232	-4 230	-3 315
- v % HDP	-6,5	-4,6	-3,7	-3,5	-2,6
Dodatok k hodnoteniu rozpočtu (dec 2021)	-6 775	-5 227	-4 453	-4 393	
- v % HDP	-7,0	-5,0	-3,9	-3,7	
Rozdiel medzi prognózami	+470	+307	+221	+164	
- v % HDP	+0,5	+0,3	+0,2	+0,2	
Rozdiel v príjmoch VS	-123	466	1 107	1 627	
<i>Daňové a odvodové príjmy</i>	+160	+650	+1143	+1480	
<i>Prijaté granty a transfery z EÚ fondov</i>	-280	-211	-166	-32	
<i>Ostatné príjmy</i>	-3	+27	+130	+180	
Rozdiel vo výdavkoch VS (vplyv na saldo)	593	-159	-885	-1 464	
<i>Výdavky z EÚ fondov a spolufinancovanie</i>	+273	+283	+245	+32	
<i>Kompenzácie zamestnancov</i>	-10	-188	-295	-295	
<i>Medzispotreba</i>	+42	-153	-193	-220	
<i>Starobné a invalidné dôchodky</i>	+10	+42	-237	-412	
<i>Štátne sociálne dávky</i>	+7	-57	-93	-111	
<i>Výdavky na zdravotníctvo</i>	-26	-14	-48	-99	
<i>Kapitálové výdavky</i>	+284	-53	-91	-123	
<i>Ostatné výdavky</i>	+13	-20	-173	-235	

Zdroj: RRZ

Aktualizácia výhľadu makroekonomického vývoja zlepší štrukturálne saldo VS iba minimálne. Prognóza RRZ predpokladá v roku 2022 mierne medziročné zhoršenie úrovne štrukturálneho deficitu na 3,2 % HDP, v ďalších rokoch očakávame postupné zlepšovanie na 3,0 % HDP v roku 2023, následne 2,9 % HDP v roku 2024 a napokon 2,7 % HDP v roku 2025.

Vývoj štrukturálneho salda – rozdiely oproti predchádzajúcemu odhadu (v % HDP)	2021	2022	2023	2024	2025
Prognóza RRZ (február 2022)	-3,0	-3,2	-3,0	-2,9	-2,7
Dodatok k hodnoteniu rozpočtu (dec 2021)	-3,2	-3,2	-3,2	-3,1	
Rozdiel medzi prognózami	+0,2	+0,0	+0,1	+0,1	

Zdroj: RRZ

¹ V súčasnosti nie sú známe detaily akým spôsobom sa vládou avizované opatrenia budú realizovať. V závislosti od spôsobu realizácie a ich celkových dopadov na podniky môžu za istých okolností tieto transakcie ovplyvniť bilanciu rozpočtu verejnej správy. Dôsledné posúdenie týchto transakcií urobí Štatistický úrad SR spolu s Eurostatom.

Ak vláda neprijme konsolidačné opatrenia, čisté zadĺženie krajiny sa bude zvyšovať a na konci horizontu prognózy sa stabilizuje nad úrovňou 55 % HDP. Čistý dlh sa zvýši z úrovne 53,4 % HDP v roku 2021 na úroveň 55,4 % HDP v roku 2024, pričom v roku 2025 mierne klesne na úroveň 55,3 % HDP. Samotná úroveň deficitov by v rokoch 2022 až 2024 viedla ku kontinuálnemu nárastu dlhu, v roku 2023 však bude tento vplyv kompenzovaný vysokým tempom ekonomického rastu, vďaka ktorému dočasne klesne úroveň dlhu vyjadrená v pomere na HDP.

Vývoj hrubého dlhu bude navyše ovplyvnený znižovaním potrebnej úrovne likvidity v porovnaní s jej vysokým odhadovaným stavom na konci roka 2021. Na rozdiel oproti vývoju čistého dlhu tak hrubý dlh klesne z úrovne 62,9 % HDP v roku 2021 o 5,1 p.b. na úroveň 57,8 % HDP v roku 2025. Počas celého obdobia bude nad horným limitom dlhovej brzdy (v roku 2025 o 5,8 % HDP).

Prognóza RRZ – verejný dlh v scenári nezmenených politík (v mil. eur)	2021	2022	2023	2024	2025
Hrubý dlh verejnej správy	61 063	64 965	67 052	69 668	72 899
- v % HDP	62,9	61,3	58,0	58,0	57,8
Odchýlka od cieľov Rozpočtu verejnej správy 2022-2024	+1100*	+81	+306	+891	
- v % HDP	+1,1	+0,1	+0,3	+0,7	
Čistý dlh verejnej správy	51 913	57 693	62 136	66 631	69 822
- v % HDP	53,4	54,5	53,8	55,4	55,3
Horný limit dlhovej brzdy	56,0	55,0	54,0	53,0	52,0

* Zvýšenie odhadu dlhu na konci roka 2021 v porovnaní s rozpočtom súvisí najmä s tým, že v priebehu roka 2021 sa klientom Štátnej pokladnice stal štátny podnik nezaradený do sektora verejnej správy, pričom jeho zostatky na účtoch Štátnej pokladnice sa výrazne zvýšili v posledných dňoch roka 2021 (nárast vkladov zvyšuje hrubý dlh verejnej správy, ale nemá vplyv na čistý dlh).

Pozn.: Šedým podfarbením je zvýraznený krízový rok.

Zdroj: RRZ, MF SR

Aktualizácia prognózy primárneho štrukturálneho salda nemá zásadný vplyv na dlhodobý vývoj verejných financií. **Odhadovaná hodnota indikátora dlhodobej udržateľnosti je vo výške 5,8 % HDP**, čo v porovnaní s predchádzajúcim odhadom znamená zjednodušeným mechanickým prepočtom² nezmenenú úroveň. **Dlhodobá udržateľnosť verejných financií tak aj naďalej zotrúva v pásme vysokého rizika.** Zároveň platí, že fiškálna politika pri zohľadnení v súčasnosti špecifikovaných opatrení bude viesť k zlepšeniu dlhodobej udržateľnosti iba v prípade prijatia dôchodkovej reformy podľa Plánu obnovy a odolnosti.

² V prepočte nie je v plnej miere zohľadnený vplyv zmeny makroekonomických predpokladov v dlhšom horizonte. Vyššia inflácia môže mať v porovnaní s predchádzajúcimi prepočtami udržateľnosti odlišný vplyv na dynamiky rastu výdavkov a konečný vplyvy na udržateľnosť môže byť mierne odlišný.

Príloha 1: Prognóza daňových a odvodových príjmov

Prezentovaný fiškálny výhľad je v plnej miere založený na makroekonomickej prognóze RRZ, a teda neboli použité predpoklady Výboru pre daňové prognózy (Výbor). Zároveň sme v súlade s aktuálnymi informáciami do prognózy nezahrnuli novú daň z nadmerného zisku pri obchodovaní s elektrinou vyrábanou jadrovým zariadením. Pri týchto východiskách sa prognóza vybraných daňových príjmov verejnej správy RRZ od [aktuálnej prognózy Výboru](#) líši v rokoch 2021 až 2023 iba minimálne, v rokoch 2024 a 2025 očakávame vplyvom odlišných predpokladov o makroekonomickom vývoji príjmy vyššie o 233, resp. 1025 mil. eur.

Pri použití predpokladov Výboru o makroekonomickom vývoji a zavedení novej dane je odchýlka daňovo-odvodovej prognózy RRZ a Výboru veľmi malá. Aj preto **RRZ³ vyhodnotila februárovú prognózu príjmov Výboru ako realistickú** (hodnotenie sa robí pri použití makroekonomických predpokladov Výboru).

Rozdiel voči prognóze Výboru (v mil. eur)	2021	2022	2023	2024	2025
DPFO zo závislej činnosti	5	97	157	215	373
DPFO z podnikania	7	7	3	6	7
Daň z príjmov právnických osôb	-12	-106	-155	-105	5
Daň z pridanej hodnoty	2	-74	25	116	275
Spotrebné dane	0	-1	-15	-33	-27
Sociálna poisťovňa	4	135	236	346	592
Zdravotné poisťovne	0	34	64	100	206
Daň z nadmerného zisku pri obchodovaní s elektrinou	0	-68	-341	-403	-403
Ostatné dane	-16	0	-3	-9	-2
Daňovo-odvodové príjmy spolu	-10	25	-30	233	1025

Zdroj: RRZ, MF SR

V porovnaní s decembrovou prognózou použitou v rámci [Dodatku k hodnoteniu rozpočtu](#) sa tohtoročný odhad výnosu daňových a odvodových príjmov verejnej správy **zvýšil o 0,3 mld. eur**. V roku 2022 očakáva RRZ dodatočné daňové príjmy vo výške 0,7 mld. eur, pričom do roku 2024 môže táto suma narásť na takmer 1,5 mld. eur. Rýchly rast daňových príjmov sa premieta aj do zlepšenia vyhládok hospodárenia rozpočtu v strednodobom horizonte.

Prognózy daňovo-odvodových príjmov (v mil. eur)	2021	2022	2023	2024	2025
1. Výbor september 2021	30 605	32 831	35 130	36 276	
2. Výbor február 2022	31 087	33 709	36 482	37 776	38 945
3. RRZ december 2021 (makro Výboru september 2021)	30 917	33 084	35 309	36 530	
4. RRZ február 2022 (makropredpoklady RRZ)	31 077	33 734	36 452	38 010	39 970
RRZ február 2022 voči RRZ december 2021 (4-3)	160	650	1 143	1 480	
RRZ február 2022 voči Výbor február 2022 (4-2)	-10	25	-30	233	1 025

Zdroj: RRZ, MF SR

³ Riadnym členom Výboru je formálne Kancelária Rady pre rozpočtovú zodpovednosť.

Príloha 2: Vplyv zmeny ekonomického výhľadu na vybrané výdavky VS

Kompenzácie zamestnancov

Výdavky na mzdy a poistné vzrástli oproti predchádzajúcej prognóze na celom horizonte, nárast dosiahol 188 mil. eur v roku 2022, a 295 mil. eur každoročne v rokoch 2023 a 2024. Dodatočné výdavky v plnej miere vyplývajú z aktualizácie výhľadu pre ekonomiku, miera medziročného rastu nominálnych miezd sa zvýšila o 2,6 p.b. v roku 2022 a 1,8 p.b. v roku 2023, v roku 2024 sa tempo vývoja nezmenilo.

Medzispotreba

Pri výdavkoch na medzispotrebu predpokladáme nárast o 153 mil. eur v roku 2022, 193 mil. eur v roku 2023 a napokon 220 mil. eur v roku 2024. Primárnym faktorom navýšenia je vyššia miera inflácie, ktorá pri zachovaní reálneho objemu obstaraných tovarov a služieb znamená vyššie náklady.

Starobné a invalidné dôchodky

Výdavky na starobné a invalidné dôchodky rastú oproti predchádzajúcej prognóze o 237 mil. eur v roku 2023 a 412 mil. eur v roku 2024. Dôvodom vyšších výdavkov je zrýchlenie rastu cien, ktorý začal v druhom polroku 2021 a pokračuje v tomto roku. Prostredníctvom automatického valorizačného mechanizmu dôchodkov sa tento vývoj prejaví v prudšom zvýšení dôchodkov s ročným oneskorením, teda od januára roku 2023.

Štátne sociálne dávky

Výdavky na štátne sociálne dávky boli navýšené z dôvodu rýchlejšieho rastu makroekonomických ukazovateľov, ktoré ovplyvňujú ich čerpanie (najmä inflácie a nízkopríjmovej inflácie). Dodatočné výdavky oproti predchádzajúcej prognóze dosahujú 57 mil. eur v roku 2022, 93 mil. eur v roku 2023 a napokon 111 mil. eur v roku 2024.

Výdavky na zdravotníctvo

Rýchlejší rast nominálnych ukazovateľov v ekonomike (inflácia, nominálne mzdy) ovplyvňuje aj predpokladané navšovanie verejných výdavkov na zdravotnú starostlivosť na celom horizonte prognózy. Približne polovica rastu výdavkov súvisí s rastom nominálnych miezd s dvojročným oneskorením a 30% reaguje priamo na infláciu cez ostatné náklady. Nárast dosiahol 14 mil. eur v roku 2022, 48 mil. eur v roku 2023 a napokon 99 mil. eur v roku 2024.

Kapitálové výdavky

Pri kapitálových výdavkoch mimo EÚ fondov a spolufinancovania prišlo z dôvodu pomalšieho čerpania na konci roka 2021 k úspore oproti predchádzajúcemu odhadu o 284 mil. eur. Úspora sa však neprenáša do ďalších rokov vzhľadom predpokladané použitie veľkého objemu nečerpaných zdrojov z roku 2021 v nasledujúcich rokoch. V roku 2022 odhadujeme navýšenie čerpania o 53 mil. eur, následne v roku 2023 o 91 mil. eur a v roku 2024 o 101 mil. eur. K navýšeniu prispieva rýchlejší rast nominálneho HDP, čo pri medziročnom zachovaní pomeru investícií na HDP znamená navýšenie očakávanej úrovne výdavkov.

Príloha 3: Odhadovaná bilancia príjmov a výdavkov VS

Prognóza RRZ – bilancia príjmov a výdavkov VS v scenári nezmenených politík (v % HDP)					
	2021O	2022O	2023O	2024O	2025O
Príjmy spolu	40,9	41,6	41,9	40,3	40,0
Daňové príjmy	19,7	19,5	19,4	19,2	19,1
Dane z produkcie a dovozu	12,3	12,0	11,8	11,7	11,4
- DPH(spolu so zdrojom EÚ)	7,8	7,7	7,7	7,6	7,5
- Spotrebné dane	2,5	2,4	2,3	2,2	2,1
- Daň z nehnuteľnosti	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4
- Odvod z hazardných hier	0,2	0,3	0,3	0,3	0,3
- Dane z majetku a iné	1,4	1,2	1,2	1,2	1,1
Bežné dane z dôchodkov, majetku	7,4	7,6	7,6	7,6	7,7
- Daň z príjmov fyzických osôb	3,9	4,1	4,1	4,1	4,3
- Daň z príjmov právnických osôb	3,0	3,0	3,1	3,0	3,0
- Daň z príjmov vyberaná zrážkou	0,3	0,3	0,3	0,3	0,2
- Dane z majetku a iné	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
Dane z kapitálu	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Príspevky na sociálne zabezpečenie	16,1	15,8	15,5	15,7	15,8
Skutočné príspevky na sociálne zabezpečenie	15,7	15,5	15,2	15,4	15,5
Imputované príspevky na sociálne zabezpečenie	0,4	0,3	0,3	0,3	0,3
Nedaňové príjmy	3,4	3,3	3,2	3,1	3,0
Tržby	2,6	2,7	2,6	2,6	2,5
Dôchodky z majetku, z ktorých	0,7	0,6	0,6	0,6	0,5
- Dividendy	0,4	0,3	0,3	0,3	0,3
- Úroky	0,3	0,3	0,2	0,2	0,2
Granty a transfery	1,7	2,9	3,8	2,2	2,1
z toho: z EÚ	1,1	2,2	3,2	1,6	1,5
Výdavky spolu	47,4	46,2	45,6	43,8	42,6
Bežné výdavky	43,5	40,1	38,2	38,2	37,8
Kompenzácie zamestnancov	11,5	11,3	11,1	11,1	11,2
Medzis potreba	6,5	5,7	5,7	5,5	5,2
Dane	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Subvencie	1,5	1,1	1,0	0,8	0,8
Dôchodky z majetku	1,1	1,1	0,9	1,0	1,0
- Úrokové náklady	1,1	1,1	0,9	1,0	1,0
Celkové sociálne transfery	20,5	18,3	17,4	17,6	17,4
- Soc. dávky okrem naturálnych soc. transferov	17,0	14,9	14,1	14,2	14,0
- Aktívne opatrenia trhu práce	0,0	0,1	0,1	0,0	0,0
- Nemocenské dávky	1,2	1,0	0,9	1,0	1,0
- Dôchodkové dávky	8,8	8,2	8,3	8,5	8,4
- Dávky v nezamestnanosti	0,3	0,3	0,3	0,2	0,2
- Štátne sociálne dávky a podpora	2,3	2,2	2,1	2,0	1,9
- Platené poisťné za skup.osôb ustan. zákonom	1,8	1,6	1,5	1,5	1,4
- Naturálne sociálne transfery (zdrav. zariadenia)	3,5	3,4	3,3	3,4	3,4
Ostatné bežné transfery	2,2	2,6	2,0	2,1	2,1
z toho: Odvody do rozpočtu EÚ	1,0	1,4	0,9	0,9	0,9
Kapitálové výdavky	3,9	6,1	7,4	5,6	4,8
Kapitálové investície	3,5	5,2	6,8	5,1	4,4
Kapitálové transfery	0,4	0,8	0,5	0,4	0,4
Čisté pôžičky poskytnuté / prijaté	-6,5	-4,6	-3,7	-3,5	-2,6
- z toho opatrenia na riešenie pandémie	-3,0	-0,7	0,0	0,0	0,0
- investície v rezorte obrany	-0,2	-0,3	-1,0	-0,9	-0,3

O znamená odhad RRZ

Zdroj: ŠÚ SR, MF SR, RRZ